
การวิเคราะห์บรรณมิติของผลงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดของนักวิจัยไทยใน
ฐานข้อมูล Scopus ระหว่างปี พ.ศ. 2556–2566
A Bibliometric Study of Library Research Published by Thai
Scholars in Scopus (2013–2023)

กัญญารัตน์ พูลเพิ่ม¹ / ก้องกิตติการ บุญช่วย^{2*}

Kanyarat Poolperm / Kongkidakorn Boonchuay

^{1,2}คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ: 5 เมษายน 2568

ปรับปรุงแก้ไข: 29 มิถุนายน 2568

ตอบรับตีพิมพ์: 7 กรกฎาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้วิเคราะห์ลักษณะทั่วไปและทิศทางการพัฒนางานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดที่จัดทำโดยนักวิจัยไทยและเผยแพร่ในฐานข้อมูล Scopus ระหว่างปี พ.ศ. 2556–2566 จำนวน 106 รายการ วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปของเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดที่จัดทำโดยนักวิจัยประเทศไทย 2) ศึกษาเนื้อหาและทิศทางการพัฒนางานวิจัยห้องสมุดซึ่งเอกสารที่นำมาวิเคราะห์จากฐานข้อมูล Scopus ระหว่างปี พ.ศ. 2556 ถึง พ.ศ. 2566 โดยรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ จำนวน 106 รายการ พบว่าเอกสารส่วนใหญ่เป็นบทความวิจัย โดยผลงานวิจัยเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงปี พ.ศ. 2562–2566 วารสารที่ตีพิมพ์มากที่สุด ได้แก่ Lecture Notes in Computer Science การวิเคราะห์คำสำคัญพบคำที่โดดเด่น ได้แก่

Academic Libraries, Library Services, Data Mining และ Digital Library ผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการวางแผนและส่งเสริมการวิจัยในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของไทยให้มีคุณภาพและสามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การวิเคราะห์บรรณมิติ, งานวิจัยห้องสมุด

Abstract

This study analyzes the general characteristics and development trends of library-related research conducted by Thai researchers and indexed in Scopus between 2013 and 2023, comprising 106 records. The objectives are: (1) to examine the overall characteristics of research documents related to libraries produced by Thai researchers, and (2) to study the content and developmental directions of library research. Quantitative analysis was conducted on 106 records retrieved from Scopus, found out that most of the documents are research articles, with a clear increase in publication during 2019–2023. The most frequently appearing publication journal is *Lecture Notes in Computer Science*. Keyword analysis highlights prominent terms such as Academic Libraries, Library Services, Data Mining, and Digital Library. The results provide important information for planning and promoting research in library and information science in Thailand to ensure quality and sustainable competitiveness at the international level.

Keywords: Bibliometric Analysis, Scopus Database

บทนำ

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการพลิกโฉมกระบวนการเรียนรู้ การให้บริการ และการจัดการสารสนเทศภายในห้องสมุดอย่างยั่งยืน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ไม่เพียงแต่ส่งผลต่อโครงสร้างการดำเนินงานของห้องสมุดเท่านั้น แต่ยังส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของผู้ใช้บริการที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและหลากหลายมากขึ้น (สุทิพย์ ประทุม, 2565) ในยุคที่ข้อมูลสารสนเทศมีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนองค์ความรู้และการพัฒนาทางวิชาการ ห้องสมุดในฐานะแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญยังคงเป็นพื้นที่ทางปัญญาที่มีความจำเป็นต่อทุกระดับของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของประเทศไทยที่กำลังเร่งปรับตัวเข้าสู่สังคมฐานความรู้ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566) งานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดจึงเป็นกลไกสำคัญในการสะท้อนแนวโน้มพัฒนาการ และความเปลี่ยนแปลงของบทบาทห้องสมุดในบริบททางสังคม เทคโนโลยีและการศึกษา (IFLA, 2022)

การติดตามและวิเคราะห์ภาพรวมของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาในระดับประเทศ เพื่อประเมินศักยภาพของนักวิจัยไทย ทิศทางการศึกษาที่ได้รับความสนใจ และช่องว่างขององค์ความรู้ที่ยังไม่ได้รับการสำรวจ การใช้วิธีการวิเคราะห์บรรณมิติ (Bibliometric Analysis) ซึ่งเป็นกระบวนการเชิงปริมาณในการศึกษาคุณลักษณะของสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ โดยฐานข้อมูล Scopus ถือเป็นแหล่งข้อมูลวิชาการระดับนานาชาติที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในด้านการประเมินคุณภาพและศักยภาพของงานวิจัยทั่วโลก การที่ผลงานวิจัยของนักวิจัยไทยได้รับการตีพิมพ์และจัดเก็บในฐานข้อมูลดังกล่าว ยังสะท้อนถึงสถานะและศักยภาพของประเทศไทยในเวทีการวิจัยระดับโลก อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดของไทยซึ่งเผยแพร่ใน Scopus จะพบว่ายังมีจำนวนจำกัดเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ

แม้ว่าจะมีงานวิจัยด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (Library and Information Science) ในประเทศไทยแต่ส่วนใหญ่ยังคงมุ่งเน้นการวิเคราะห์ข้อมูล

ในระดับชาติ ซึ่งข้อจำกัดดังกล่าวทำให้ไม่สามารถสะท้อนภาพรวมของศักยภาพนักวิจัยไทยในระดับนานาชาติได้อย่างชัดเจน การศึกษาที่สามารถรวบรวมและวิเคราะห์ผลงานวิจัยของนักวิจัยไทยที่เผยแพร่ในฐานข้อมูลสากล เช่น Scopus จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งในแง่ของการประเมินแนวโน้ม การระบุจุดแข็ง จุดอ่อน ตลอดจนการวางแผนการพัฒนาทางวิชาการในระยะยาว

เพื่อให้สามารถมองเห็นภาพรวมของงานวิจัยอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์บรรณมิติ (Bibliometric Analysis) จึงกลายเป็นเครื่องมือที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา (Zupic and Čater, 2015) โดยเฉพาะเมื่อผสมผสานกับการใช้เครื่องมือวิเคราะห์เชิงภาพ เช่น Bibliometrix ซึ่งเป็นเครื่องมือช่วยให้สามารถประมวลผลข้อมูลจำนวนมากและนำเสนอผลลัพธ์ในรูปแบบภาพเชิงโครงสร้างที่เข้าใจง่ายและมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น (Donthu et al., 2021)

ดังนั้น การศึกษานี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากมุ่งวิเคราะห์ผลงานวิจัยด้านห้องสมุดของนักวิจัยไทยที่ได้รับการตีพิมพ์ในฐานข้อมูล Scopus ระหว่างปี พ.ศ. 2556–2566 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อพัฒนาการของห้องสมุด การวิเคราะห์ข้อมูลจากฐานข้อมูล Scopus จะช่วยให้มองเห็นภาพรวมของงานวิจัยเกี่ยวกับคำว่าห้องสมุดได้ชัดเจนขึ้น ทั้งในเรื่องของแนวโน้มที่กำลังได้รับความสนใจ วารสารที่นิยมนำผลงานไปตีพิมพ์ และความร่วมมือระหว่างนักวิจัย ข้อมูลเหล่านี้สามารถนำไปใช้วางแผนพัฒนางานวิจัยให้มีทิศทางที่ชัดเจน และยังเป็นพื้นฐานสำคัญในการยกระดับบทบาทของห้องสมุดไทยให้ก้าวสู่มาตรฐานระดับนานาชาติได้อย่างมั่นคง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุด ซึ่งจัดทำโดยนักวิจัยประเทศไทยที่เผยแพร่ในฐานข้อมูล Scopus โดยใช้วิธีการบรรณมิติ
2. เพื่อศึกษาเนื้อหาและทิศทางการพัฒนางานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุด จัดทำโดยนักวิจัยประเทศไทยที่เผยแพร่ในฐานข้อมูล Scopus โดยใช้วิธีการบรรณมิติ

การทบทวนวรรณกรรม

การวิเคราะห์บรรณมิติ (Bibliometrics)

การวิเคราะห์บรรณมิติ (Bibliometrics) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้ข้อมูลจากสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ เช่น จำนวนบทความ การอ้างอิง ผู้แต่ง และคำสำคัญ เพื่อศึกษารูปแบบ ความสัมพันธ์ และแนวโน้มของงานวิจัยในแต่ละสาขา โดยมีเป้าหมายเพื่อเข้าใจพัฒนาการขององค์ความรู้ และประเมินคุณภาพและผลกระทบของงานวิจัยผ่านตัวชี้วัดเชิงสถิติ (Zupic and Čater, 2015)

การวิเคราะห์บรรณมิติมีการใช้งานในหลายรูปแบบ เช่น การวิเคราะห์การอ้างอิง (Citation analysis) การอ้างอิงร่วม (Co-citation) การวิเคราะห์คำร่วม (Co-word) การวิเคราะห์ความร่วมมือของผู้แต่ง (Co-authorship) และการวิเคราะห์แหล่งตีพิมพ์ (Source analysis) ซึ่งแต่ละวิธีจะให้ข้อมูลในมิติต่าง ๆ ที่สามารถนำมาประกอบกันเพื่อสร้างแผนภาพความรู้ (Knowledge mapping) หรือการวิเคราะห์โครงสร้างทางวิชาการของสาขานั้น ๆ (Donthu et al., 202)

ในประเทศไทย การวิเคราะห์บรรณมิติได้รับความสนใจเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ซึ่งใช้ศึกษารูปแบบของข้อมูลและความรู้ การวิเคราะห์นี้ช่วยประเมินสถานะและพัฒนาการของงานวิจัยทั้งในระดับชาติและสากล จึงเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ และเหมาะสำหรับการวิเคราะห์แนวโน้มของงานวิจัยด้านห้องสมุดที่ต้องปรับตัวตามเทคโนโลยีและพฤติกรรมผู้ใช้

โปรแกรมวิเคราะห์บรรณมิติ

Bibliometrix เป็นโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลบรรณานุกรมเชิงปริมาณที่พัฒนาบนภาษา R โดย Massimo Aria และ Corrado Cuccurullo ในปี 2017 รongรับข้อมูลจากฐานข้อมูลวิจัยชั้นนำ เช่น Scopus, Web of Science, PubMed และ CrossRef โปรแกรมสามารถวิเคราะห์เชิงสถิติ เช่น จำนวนบทความ ดัชนี h-index, g-index การอ้างอิง และวิเคราะห์เชิงโครงสร้าง เช่น คำสำคัญ การอ้างอิงร่วม และ

เครือข่ายความร่วมมือ จุดเด่นคือส่วนเสริม Biblioshiny ที่เป็น GUI ใช้งานง่าย ไม่ต้องเขียนโค้ด สามารถสร้างภาพข้อมูล เช่น Word Cloud, Co-occurrence Network และ Thematic Map ได้อย่างสะดวก ได้รับความนิยมในวงวิชาการ โดยเฉพาะในสาขาบรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ข้อมูล (Donthu et al., 2021)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โกสินธุ์ ศิริรักษ์ (2564) ได้ศึกษางานวิจัยการวิเคราะห์ Walailak Journal of Science and Technology ที่อยู่ในฐานข้อมูล Scopus ระหว่างปี พ.ศ.2555-2563 การวิเคราะห์บรรณมิติ โดยวิเคราะห์บทความจำนวน 755 เรื่องในวารสาร Walailak Journal of Science and Technology (WJST) ที่เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2555–2563 ซึ่งอยู่ในฐานข้อมูล Scopus โดยใช้วิธีวิเคราะห์บรรณมิติ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าบทความวิจัยเป็นประเภทที่ตีพิมพ์มากที่สุด (ร้อยละ 95.50) โดยวารสารมีค่า Cite Score สูงสุดในปี พ.ศ. 2561 อยู่ที่ 0.8 และอยู่ใน Quartile Q2 เช่นเดียวกับค่า SJR ที่สูงสุดในปี พ.ศ. 2557 (0.206) สถาบันที่มีบทความตีพิมพ์มากที่สุดคือมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ (11.79%) ประเทศที่มีบทความในวารสารมากที่สุดคือประเทศไทย (56.16%) และหน่วยงานที่ให้ทุนวิจัยมากที่สุดคือมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (5.43%) สะท้อนถึงบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาไทยในการสนับสนุนและผลักดันผลงานวิจัยให้เผยแพร่ในวารสารระดับนานาชาติอย่างมีนัยสำคัญ

ยุทธนา เจริญรัตน์ (2567) ได้ศึกษางานวิจัยด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2550–2567 จากฐานข้อมูล TCI และ Scopus รวมทั้งสิ้น 3,354 เรื่อง พบว่าอัตราการเติบโตของงานวิจัยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 14.06 ต่อปี โดยมีประเด็นวิจัยหลัก 5 ด้าน ได้แก่ การจัดการสารสนเทศ การจัดการความรู้ ห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษา การตัดสินใจเชิงข้อมูล และการใช้ออนไลน์ในการจัดการความรู้ นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งเครือข่ายนักวิจัยออกเป็น 8 คลัสเตอร์

โดยมีกลยุทธ์ ท้าวมสุข เป็นศูนย์กลางของคลัสเตอร์ที่ใหญ่ที่สุด ผลการวิเคราะห์ยังสะท้อนพัฒนาการของสาขาวิชาใน 3 ระยะ คือ การวางโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการองค์ความรู้ และการบูรณาการเทคโนโลยีกับแนวคิดด้านความยั่งยืน แสดงถึงการเปลี่ยนผ่านจากแนวทางแบบดั้งเดิมไปสู่การจัดการสารสนเทศแบบบูรณาการ และเปิดโอกาสในการขยายความร่วมมือจากระดับภูมิภาคสู่ระดับนานาชาติอย่างชัดเจน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากร (Population) คือ บทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับคำว่า “ห้องสมุด” (Library) ซึ่งได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการที่จัดทำโดยนักวิจัยซึ่งมีสังกัดอยู่ในประเทศไทย และเผยแพร่ในฐานข้อมูล Scopus ระหว่างปี พ.ศ. 2556–2566 (ค.ศ. 2013–2023)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ของการวิจัย ได้แก่ บทความวิจัยที่ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยได้มาจากการสืบค้นในฐานข้อมูล Scopus ด้วยคำสำคัญ (Keywords) คือ “library” และคัดกรองให้เฉพาะบทความที่ผู้เขียนมีสังกัดในประเทศไทย เผยแพร่ในช่วงเวลาที่กำหนด และมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “ห้องสมุด” จากกระบวนการสืบค้นและคัดกรองดังกล่าว ได้กลุ่มตัวอย่างบทความวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 106 เรื่อง ซึ่งถูกนำมาใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์เชิงบรรณมิติในครั้งนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์บรรณมิติเอกสารที่ใช้ศึกษา คือ เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดในรูปแบบบทความวิจัย (Research article) การทบทวนวรรณกรรม (Review) และบทความวิจัยนำเสนอในงานประชุมวิชาการ (Proceeding) ตีพิมพ์ในช่วงปี พ.ศ. 2556 – 2566 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์บรรณมิติของ Zupic and Cater (2015) มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการวิเคราะห์บรรณมิติ โดยงานวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษาใน 2 ประเด็น ได้แก่ 1) สภาพทั่วไปเกี่ยวกับเอกสารงานวิจัย นักวิจัยหน่วยงานที่จัดทำ ปีจัดทำวิจัย วารสารที่เผยแพร่ โดยเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดใช้วิธีการวิเคราะห์สภาพทั่วไป 2) เนื้อหาและทิศทางการพัฒนาเกี่ยวกับห้องสมุด โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การใช้คำสำคัญร่วมกัน (Co-word analysis) เพื่อหาแกนความรู้เกี่ยวกับห้องสมุด แนวคิดที่เกี่ยวข้องและแนวโน้มทิศทางการพัฒนางานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุด

2. การรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้ฐานข้อมูล Scopus เป็นฐานข้อมูลบรรณานุกรมและบทคัดย่อ ครอบคลุมภาพรวมผลงานวิจัยทั่วโลกในเนื้อหาสาขาวิชาทั้งวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และยังเป็นฐานข้อมูลการอ้างอิงและอ้างถึง (Citation Database) ให้ข้อมูลการอ้างอิงผลงานวิจัยและพัฒนา ใช้เป็นแหล่งข้อมูลหนึ่งในการประเมินคุณภาพผลงานวิจัยวิชาการ (Research Performance Assessment) และรูปแบบการสืบค้นที่สามารถกำหนดเงื่อนไขการค้นที่ซับซ้อนได้ ซึ่งทำให้ผลการสืบค้นที่มีความถูกต้องแม่นยำสูง (Sweileh, 2020) โดยใช้ library* เป็นคำค้นสำหรับสืบค้นข้อมูลจาก Article title, Abstract, Keywords และเลือกตัวกรองเป็นประเทศประเทศไทย เฉพาะบทความวิจัยการทบทวนวรรณกรรมและบทความวิจัยนำเสนอในงานประชุมวิชาการ ที่ตีพิมพ์ในช่วงปี พ.ศ. 2556-2566

3. การวิเคราะห์ (Analysis) มี 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่

3.1 การทำความสะอาดข้อมูล (Data Cleansing) โดยนำรายการที่คัดกรองได้จากฐานข้อมูล Scopus มาตรวจสอบความซ้ำซ้อนและคัดแยกรายการที่ซ้ำซ้อนออกไป ตรวจสอบรูปแบบข้อมูลให้เป็นแนวทางเดียวกัน

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลบรรณมิติด้วยซอฟต์แวร์ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้โปรแกรม Bibliometrix ที่พัฒนาโดย Aria and Cuccurullo (2017) เป็นเครื่องมือสนับสนุนงานวิจัยเชิงปริมาณด้านบรรณมิติ (Bibliometric) ที่มีความสามารถในการนำเข้าถึงข้อมูลบรรณานุกรมและเปลี่ยนให้อยู่ในรูปแบบภาษาอาร์

(R) สำหรับวิเคราะห์บรรณมิติ (Bibliometric analysis) และสร้างเมตริกสำหรับการวิเคราะห์รายการอ้างอิงร่วมกัน (Co-citation) การเชื่อมโยง (Coupling) การทำงานร่วม (Collaboration) และการใช้คำสำคัญร่วมกัน (Co-word)

3.3 การกำหนดกลุ่มเรื่องในการวิเคราะห์ โดยงานวิจัยนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) สภาพทั่วไปของเอกสารงานวิจัย นักวิจัย หน่วยงานวิจัย แหล่งตีพิมพ์ ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุด เลือกใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถี่และความสัมพันธ์ เพื่อแสดงลำดับ สัดส่วนและความเชื่อมโยงประเด็นเกี่ยวกับการทำวิจัยห้องสมุด

2) เนื้อหาความรู้ ใช้หลักการ การใช้คำสำคัญร่วมกันในการวิเคราะห์การเชื่อมโยงคำสำคัญ เพื่อแสดงกลุ่มเนื้อหาของงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุด และประเด็นแนวโน้มและทิศทางการพัฒนางานวิจัยห้องสมุด ใช้หลักการวิเคราะห์ความถี่ของคำสำคัญที่ปรากฏในเอกสารในแต่ละช่วงเวลาของการทำวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุด โดยนำเสนอในรูปแบบของ Thematic evolution

4. การแสดงผล (Visualization) เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยรูปภาพหรือตาราง เพื่อแสดงความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์และกลุ่มของข้อมูลในมิติต่าง ๆ โดยผู้วิจัยใช้ Biblioshiny เป็นเครื่องมือในการแสดงผลที่ติดตั้งอยู่ในโปรแกรม Bibliometrix ซึ่งเป็นชุดโปรแกรมใน R Studio ถูกนำมาสำหรับการสร้างแผนภาพของการวิเคราะห์บรรณมิติ รวมไปถึงการสร้างแผนภาพความเชื่อมโยงกันระหว่างผู้เขียนร่วมและประเทศที่ตีพิมพ์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกัน จนถึง Keywords ทั้งหมดในงานวิจัยที่มีความสัมพันธ์กัน (Co-occurrence)

5. การตีความ (Interpretation) คือ การตีความหมายจากข้อค้นพบที่ได้จากการวิเคราะห์ คือ 1) การอธิบายสภาพหน่วยงานที่จัดทำงานวิจัย 2) การอธิบายแนวคิดและพัฒนาการของงานวิจัยห้องสมุดในแต่ละช่วงเวลา เพื่อแสดงแนวโน้มและทิศทาง การพัฒนางานวิจัยในห้องสมุดของประเทศไทย ต่อไป

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุด ซึ่งจัดทำโดยนักวิจัยประเทศไทยที่เผยแพร่ในฐานข้อมูล Scopus

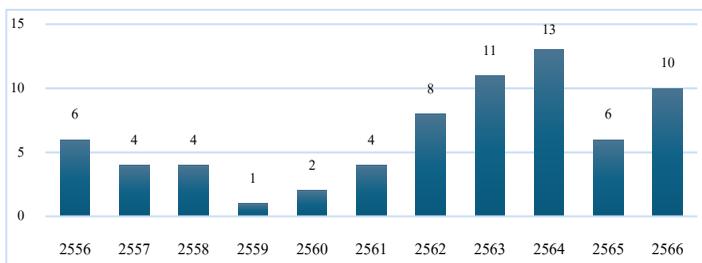
1.1. ผลการสืบค้นเอกสารงานวิจัยภาพรวมที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดที่จัดทำโดยนักวิจัยประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2556–2566 จำนวน 106 รายการ พบว่าเอกสารส่วนใหญ่เป็นบทความวิจัย (ร้อยละ 56.60) รองลงมาคือบทความการประชุมวิชาการ (ร้อยละ 41.51) โดยมีแหล่งตีพิมพ์รวม 83 แหล่ง มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยของเอกสารร้อยละ 8.38 ต่อปี และมีค่าเฉลี่ยการอ้างอิงต่อบทความอยู่ที่ 11.64 ครั้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายของหัวข้อวิจัยและแนวโน้มการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ แสดงผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลโดยสรุปเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุด ที่จัดทำโดยนักวิจัยประเทศไทย

Description	Results	Description	Results
main information about data		Authors	427
Timespan	2556:2566	Authors of single-authored docs	12
Sources (Journals, Books, etc)	83	Authors Collaboration	
Documents	106	Single-authored docs	14
Annual Growth Rate	8.38	Co-Authors per Doc	4.63
Document Average Age	7.35	International co-authorships	31.13
Average citations per doc	11.64	document types	
References	1	article	60
Document Contents		conference paper	43

Description	Results	Description	Results
Keywords Plus (ID)	1588	conference paper article	1
Author's Keywords (DE)	331	review	2
AUTHORS			
DOCUMENT TYPES			
Research Article	60 (56.60%)		
Conference paper	44 (41.51%)		
Review Article	2 (1.89%)		

1.2. ผลการวิเคราะห์ผลผลิตงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดจำแนกตามปีของนักวิจัยไทยในฐานข้อมูล Scopus มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยในระหว่าง พ.ศ. 2556–2561 มีจำนวนผลงานเฉลี่ยอยู่ที่ 3–4 เรื่องต่อปี และมีจำนวนต่ำสุดในปี พ.ศ. 2559 เพียง 1 เรื่อง ขณะที่ระหว่าง พ.ศ. 2562–2566 จำนวนงานวิจัยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งมีจำนวนผลงานสูงสุดถึง 13 เรื่อง ตามด้วยปี พ.ศ. 2563 และ พ.ศ. 2566 ที่มี 11 เรื่อง และ 10 เรื่องตามลำดับ แนวโน้มดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความตื่นตัวของนักวิจัยไทยต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดในช่วงหลัง รวมถึงการส่งเสริมผลงานวิชาการผ่านฐานข้อมูลระดับนานาชาติอย่าง Scopus ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น แสดงดังภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 ผลผลิตงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดจำแนกตามปี

1.3 ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุด จำแนกตามแหล่งวารสารที่เผยแพร่ พบว่าผลการวิเคราะห์แหล่งวารสารที่มีการตีพิมพ์ผลงานวิจัยเกี่ยวกับคำว่า “ห้องสมุด” พบว่า วารสารที่มีจำนวนบทความสูงสุด คือ Lecture Notes in Computer Science จำนวน 7 บทความ รองลงมาคือ International Information and Library Review จำนวน 4 บทความ และ Advances in Intelligent Systems and Computing จำนวน 3 บทความ ผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะข้ามศาสตร์ของงานวิจัยด้านห้องสมุดในบริบทไทย โดยมีแนวโน้มผสมผสานองค์ความรู้ด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยี และสารสนเทศศาสตร์ ตลอดจนสะท้อนความการเผยแพร่ผลงานในวารสารระดับนานาชาติที่มีความหลากหลายทางวิชาการและสาขาเฉพาะทาง แสดงผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รายชื่อแหล่งวารสารที่เผยแพร่บทความมากที่สุด 3 อันดับแรก

แหล่งวารสาร (Sources)	จำนวนบทความ (Articles)
1. Lecture Notes in Computer Science	7
2. International Information and Library Review	4
3. Advances in Intelligent Systems and Computing	3

1.4 ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุด จำแนกตามแหล่งตีพิมพ์ที่มีค่า H-Index มากที่สุด วารสารที่มีดัชนี H-index สูงสุด คือ The International Information and Library Review โดยมีค่า H-index เท่ากับ 4 และมีจำนวนการอ้างอิงรวม 59 ครั้ง โดยเริ่มมีผลงานวิจัยตีพิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 (ค.ศ.2011) รองลงมาคือ Performance Measurement and Metrics ซึ่งแม้จะมีค่า H-index เท่ากับ 2 แต่มีจำนวนการอ้างอิงรวมสูงถึง 81 ครั้ง นับเป็นวารสารที่มีอัตราการอ้างอิงเฉลี่ยต่อบทความสูงที่สุดในกลุ่มนี้ วารสารอื่นที่มีค่า H-index เท่ากับ 2 ได้แก่ Biochemical and Biophysical Research Communications (40 การอ้างอิง), BMC

Bioinformatics (40 การอ้างอิง) และ Lecture Notes in Computer Science (8 การอ้างอิง) ซึ่งทั้งหมดสะท้อนให้เห็นว่า งานวิจัยของนักวิจัยไทยเกี่ยวกับห้องสมุดได้ขยายขอบเขตไปยังสาขาอื่น เช่น วิทยาศาสตร์ชีวภาพ และเทคโนโลยีสารสนเทศ และมีแนวโน้มได้รับการอ้างอิงในวงวิชาการที่กว้างขวางขึ้น แสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 รายชื่อวารสารที่มีค่า H Index มากที่สุด 10 อันดับแรก

Element	H_index	Total Citations	PY_start
1. The International Information and Library Review	4	59	2011
2. Biochemical and Biophysical Research Communications	2	40	2007
3. BMC Bioinformatics	2	40	2010
4. Lecture Notes in Computer Science	2	8	2003
5. Performance Measurement and Metrics	2	81	2009

1.5 ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุด จำแนกตามสังกัดมหาวิทยาลัยที่จัดทำ พบว่า มากที่สุด มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 29 รายการ รองลงมา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 20 รายการ และ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 20 รายการ รองลงมา มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 16 รายการ ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 มหาวิทยาลัยในประเทศไทย ที่มีการเผยแพร่บทความงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดมากที่สุด 10 อันดับแรก

มหาวิทยาลัย (Affiliation)	บทความ (Articles)
1. Mahidol University	29
2. Chiang Mai University	20
3. Chulalongkorn University	20

มหาวิทยาลัย (Affiliation)	บทความ (Articles)
4. Khon Kaen University	16
5. Prince of Songkhla University	14
6. Kasetsart University	13
7. Suranaree University of Technology	6
8. National Center for Genetic Engineering and Biotechnology	4
9. Thammasat University	4
10. Dhurakij Pundit University	3

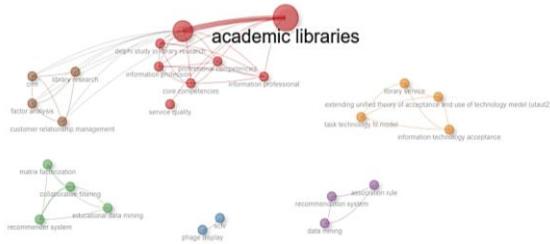
2. ผลการวิเคราะห์เนื้อหาและทิศทางการพัฒนางานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดจัดทำโดยนักวิจัยประเทศไทย เผยแพร่ในฐานข้อมูล Scopus

2.1 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาและทิศทางการพัฒนางานวิจัยห้องสมุด โดยการวิเคราะห์การใช้คำสำคัญร่วม (Co-occurrence) พบว่า ผลการวิเคราะห์คำสำคัญจากผลงานวิจัยจำนวน 106 รายการของนักวิจัยไทยในฐานข้อมูล Scopus ระหว่างปี พ.ศ. 2556–2566 พบว่า หัวข้อที่ได้รับความสนใจมากที่สุดคือ Academic Libraries, Library Services, Data Mining และ Digital Library ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเน้นพัฒนา ระบบบริการสารสนเทศในสถาบันการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีและการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นหลัก นอกจากนี้ ยังมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น AI และ Recommendation System มาใช้เพื่อยกระดับคุณภาพการให้บริการและการแนะนำข้อมูลแก่ผู้ใช้ โดยภาพรวมแล้ว แนวโน้มคำสำคัญเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงทิศทางของงานวิจัยด้านห้องสมุดไทยที่มุ่งสู่การบูรณาการเทคโนโลยี การจัดการความรู้ และการตอบสนองต่อผู้ใช้ในยุคดิจิทัลอย่างเป็นระบบ แสดงดังภาพประกอบที่ 2

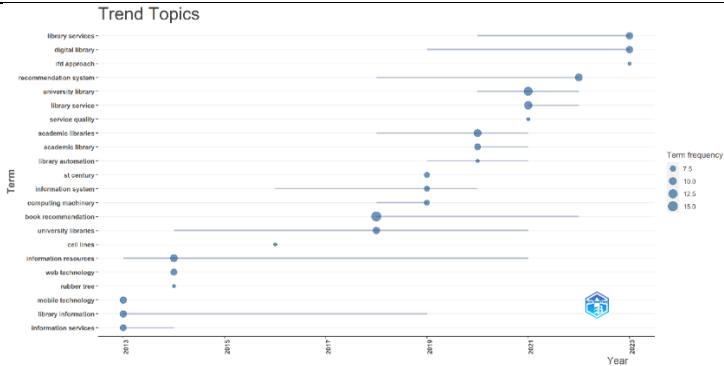
ภาพที่ 2 Word Cloud คำสำคัญที่พบมากที่สุด

และเมื่อแสดงลักษณะเครือข่ายการเชื่อมโยงคำสำคัญด้วยกราฟแบบ Co-occurrence network โดยจำแนกกลุ่มของเนื้อหาได้ด้วยสีที่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า Academic Libraries เป็นคำศูนย์กลางของเครือข่ายหลัก โดยเชื่อมโยงกับคำสำคัญอื่น ๆ เช่น Information Literacy, Core Competencies, Service Quality และ Information Professional ซึ่งสะท้อนถึงความสนใจของนักวิจัยในการพัฒนาห้องสมุดระดับอุดมศึกษาในด้านคุณภาพการบริการ บทบาทของบรรณารักษ์ และทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัล นอกจากนี้ ยังพบกลุ่มคำสำคัญย่อยที่กระจายตัวเป็นคลัสเตอร์ ได้แก่ กลุ่มการใช้เหมืองข้อมูล (เช่น Association Rule, Data Mining) สะท้อนถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีจากสาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุด ขณะเดียวกันยังพบคำจากงานวิจัยข้ามศาสตร์ เช่น Phage Display ซึ่งอาจมาจากการเผยแพร่ในวารสารวิทยาศาสตร์หรือชีวการแพทย์ โดยรวมแล้ว เครือข่ายคำสำคัญดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการบูรณาการองค์ความรู้ระหว่างสารสนเทศศาสตร์กับเทคโนโลยีและสาขาอื่น ๆ แสดงดังภาพประกอบที่ 3

ภาพที่ 3 เครือข่ายการเชื่อมโยงคำสำคัญด้วยกราฟแบบ Co-occurrence network

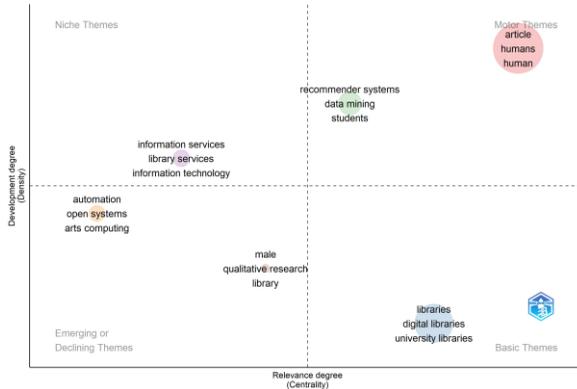
2.2 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาและทิศทางการพัฒนางานวิจัยห้องสมุด โดยการวิเคราะห์แนวโน้มคำสำคัญและปี พ.ศ. ที่จัดทำงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุด ปี พ.ศ. 2566 พบว่า คำที่ได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่องในช่วงหลัง ได้แก่ Library Services, Digital Library, Recommendation System และ University Library ซึ่งสะท้อนถึงการมุ่งเน้นพัฒนาการให้บริการสารสนเทศและการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนผู้ใช้ในระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ ยังพบคำที่เกิดขึ้นชัดเจนในช่วงปี 2560–2563 เช่น Academic Libraries, Library Automation และ Service Quality แสดงถึงความสนใจต่อการพัฒนาระบบบริการและคุณภาพห้องสมุด ขณะที่คำเกี่ยวกับ Web Technology และ Mobile Technology ซึ่งเคยปรากฏในช่วงต้นกลับลดลงในระยะหลัง บ่งชี้ถึงการเปลี่ยนผ่านของแนวโน้มวิจัยจากเทคโนโลยีพื้นฐานสู่การประยุกต์ใช้งานเฉพาะทางในบริบทห้องสมุดยุคดิจิทัลที่มุ่งเน้นผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง เป็นต้น แสดงถึงภาพประกอบที่ 5

ภาพที่ 5 แนวโน้มคำสำคัญและปี ค.ศ. ที่จัดทำงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุด

2.3 การวิเคราะห์คำสำคัญจากงานวิจัยด้านห้องสมุดของนักวิจัยไทยในช่วงปี พ.ศ. 2556–2566 แสดงให้เห็นว่าหัวข้อวิจัยสามารถจำแนกออกเป็น 5 กลุ่มหลักตามระดับความสำคัญและการพัฒนา ได้แก่ กลุ่มหัวข้อสำคัญที่กำลังเติบโตอย่างเข้มข้น (Motor Themes) เช่น Article และ Human ซึ่งเน้นการศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้ การมีส่วนร่วมของมนุษย์ และผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศต่อผู้ใช้งานในระบบห้องสมุด ส่วนหัวข้อพื้นฐานที่ใช้บ่อยในงานวิจัย (Basic Themes) ได้แก่ Libraries Digital Libraries และ University Libraries ซึ่งเป็นประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของห้องสมุด โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษา เช่น การให้บริการข้อมูล การใช้เทคโนโลยีในห้องสมุด และการสนับสนุนการเรียนรู้ ขณะเดียวกันยังมีหัวข้อเฉพาะที่นักวิจัยบางกลุ่มให้ความสนใจ (Niche Themes) เช่น Information services, Library services และ Information Technology ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับระบบบริการสารสนเทศและการจัดการเทคโนโลยีในห้องสมุด แม้อาจไม่ใช่ประเด็นหลักในวงกว้าง แต่ก็ยังเป็นหัวข้อที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังพบหัวข้อใหม่หรือที่เริ่มลดความนิยมลง (emerging or declining themes) ได้แก่ Automation, Open Systems, Arts Computing Qualitative Research และ Library ซึ่งอาจสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของ

เทคโนโลยีหรือการวิจัยเฉพาะกลุ่มที่ยังไม่แพร่หลายมากนัก สุดท้ายคือหัวข้อที่อยู่ มีแนวโน้มเติบโต (Evolving Themes) ได้แก่ Recommender Systems, Data Mining และ Students ที่เริ่มได้รับความสนใจมากขึ้น แสดงดังภาพประกอบที่ 6

ภาพที่ 6 การวิเคราะห์แนวโน้มวิเคราะห์ด้วยแผนผังใจความหลัก (Thematic map)

สรุปและอภิปรายผล

1. สภาพทั่วไปของเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดซึ่งจัดทำโดยนักวิจัยประเทศไทยที่เผยแพร่ในฐานข้อมูล Scopus จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรณมิติของเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดที่จัดทำโดยนักวิจัยไทยและเผยแพร่ในฐานข้อมูล Scopus ระหว่างปี พ.ศ. 2556–2566 จำนวนทั้งสิ้น 106 รายการ พบว่าเอกสารส่วนมากเป็นบทความวิจัย (ร้อยละ 56.60) รองลงมาคือบทความการประชุมวิชาการ (ร้อยละ 41.51) และบทความปริทัศน์ (ร้อยละ 1.89) โดยมีแหล่งตีพิมพ์รวม 83 แหล่ง และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยของเอกสารร้อยละ 8.38 ต่อปี นอกจากนี้ ยังพบว่าผลงานวิจัยในช่วงปี พ.ศ. 2562–2566 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นชัดเจน โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งมีจำนวนบทความสูงสุดถึง 13 รายการ เมื่อพิจารณาตามแหล่งวารสารที่มีการตีพิมพ์มากที่สุด พบว่า Lecture Notes in Computer Science เป็นแหล่งตีพิมพ์หลักจำนวน

7 บทความ รองลงมาคือ The International Information and Library Review จำนวน 4 บทความ และ Advances in Intelligent Systems and Computing จำนวน 3 บทความ ซึ่งสะท้อนถึงลักษณะข้ามศาสตร์ของงานวิจัยด้านห้องสมุดที่มีการบูรณาการระหว่างบรรณารักษศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และวิทยาการคอมพิวเตอร์

ด้านการวิเคราะห์แหล่งตีพิมพ์ที่มีค่า H-index สูง พบว่า The International Information and Library Review มีค่า H-index สูงสุดที่ 4 และมีการอ้างอิงรวม 59 ครั้ง ขณะที่วารสาร Performance Measurement and Metrics แม้จะมี H-index เท่ากับ 2 แต่มีจำนวนการอ้างอิงสูงถึง 81 ครั้ง สะท้อนถึงคุณภาพของงานวิจัยที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง ส่วนการจำแนกตามหน่วยงานสังกัด พบว่า มหาวิทยาลัยมหิดลเผยแพร่บทความมากที่สุด (29 รายการ) รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (แห่งละ 20 รายการ) ซึ่งแสดงถึงบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาหลักในการขับเคลื่อนงานวิจัย

2. เนื้อหาและทิศทางการพัฒนางานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดจัดทำโดยนักวิจัยประเทศไทยในฐานะข้อมูล Scopus ผลการวิเคราะห์คำสำคัญร่วม (Co-occurrence) และแนวโน้มการใช้คำสะท้อนให้เห็นถึงเนื้อหาและทิศทางการพัฒนางานวิจัยด้านห้องสมุดของไทยที่มุ่งเน้นการบูรณาการเทคโนโลยีและการจัดการสารสนเทศในบริบทดิจิทัล หัวข้อที่พบมากที่สุด ได้แก่ Academic Libraries, Library services, Data Mining และ Digital Library ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสนใจของนักวิจัยไทยต่อการพัฒนาระบบบริการสารสนเทศในสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น Artificial Intelligence และ Recommendation Systems ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแนะนำสารสนเทศที่ตอบสนองความต้องการผู้ใช้ (Chaurasia et al., 2023)

การวิเคราะห์เครือข่ายคำสำคัญแบบ Co-occurrence network ยังพบว่าคำว่า Academic Libraries เป็นศูนย์กลางของเครือข่าย โดยเชื่อมโยงกับคำสำคัญอื่น ๆ เช่น Information Literacy, Core Competencies และ Service Quality สะท้อนถึงการเน้นพัฒนาทักษะผู้ใช้และคุณภาพบริการ ในขณะที่มีคลัสเตอร์เฉพาะทาง เช่น กลุ่มคำด้านการทำเหมืองข้อมูล (Data Mining) และกลุ่มคำจากสหสาขาวิชา เช่น Page Display

ซึ่งชี้ให้เห็นบูรณาการเข้ากับบริบทการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และชีวการแพทย์บางส่วนด้วย ผลการวิเคราะห์แนวโน้มคำสำคัญจำแนกตามปี พบว่า คำที่ได้รับความสนใจต่อเนื่องในช่วงหลัง ได้แก่ Library Services, Digital Library, Recommendation System และ University Library ขณะที่คำบางคำ เช่น Web Technology และ Mobile Technology ซึ่งปรากฏมากในช่วงต้น เริ่มลดลงในระยะหลัง สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีจากพื้นฐานสู่การประยุกต์ใช้งานเฉพาะทางในบริบทของห้องสมุดยุคใหม่ (Borner et al., 2022)

นอกจากนี้ Thematic Map การวิเคราะห์คำสำคัญจากงานวิจัยด้านห้องสมุดของนักวิจัยไทยในช่วงปี พ.ศ. 2556–2566 แสดงให้เห็นถึงการกระจายตัวของหัวข้อวิจัยที่สะท้อนพลวัตและทิศทางการพัฒนางานวิจัยในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์อย่างชัดเจน โดยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มหัวข้อสำคัญที่กำลังเติบโตอย่างเข้มข้น (Motor Themes) เช่น Article และ Human ซึ่งเน้นศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้และปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับเทคโนโลยีสารสนเทศในห้องสมุดดิจิทัล กลุ่มหัวข้อพื้นฐาน (Basic Themes) ได้แก่ Libraries, Digital Libraries และ University Libraries ที่สะท้อนบทบาทของห้องสมุดสถาบันการศึกษาในการสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านบริการดิจิทัล กลุ่มหัวข้อเฉพาะ (Niche Themes) เช่น Information Services, Library Services และ Information Technology ที่เน้นการพัฒนากระบวนการสารสนเทศและการจัดการเทคโนโลยีในห้องสมุด แม้จะเป็นหัวข้อเฉพาะแต่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง กลุ่มหัวข้อเกิดใหม่หรือที่ลดความนิยม (Emerging or Declining Themes) เช่น Automation, Arts Computing และ Qualitative Research ซึ่งสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและการวิจัยเฉพาะกลุ่มที่ยังไม่แพร่หลาย และสุดท้ายกลุ่มหัวข้อที่มีแนวโน้มเติบโต (Evolving Themes) เช่น Recommender Systems, Data Mining และ Students ที่เริ่มได้รับความสนใจมากขึ้น โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีวิเคราะห์ข้อมูลและระบบแนะนำทรัพยากรมาใช้พัฒนาบริการห้องสมุดเพื่อตอบสนองความต้องการของนักศึกษา (Xie et al., 2020) ซึ่งสะท้อนถึงความพยายามของ

นักวิจัยไทยในการปรับตัวและพัฒนางานวิจัยให้สอดคล้องกับบริบทเทคโนโลยีและความต้องการของสังคมยุคดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาทำให้ทราบทิศทางการพัฒนางานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดในประเทศไทยแต่รายละเอียดของงานวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ยังคงเป็นเรื่องที่ควรให้ความสนใจ ซึ่งการศึกษาด้วยวิธีพรรณมิตินั้นเป็นเพียงการวิเคราะห์ภาพรวมโดยใช้ข้อมูลการอ้างอิงเท่านั้น ไม่ได้เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาทั้งหมดของงานวิจัย ดังนั้นในการวิจัยครั้งถัดไปควรเลือกใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลที่หลากหลายและเครื่องมืออื่น ๆ ร่วมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- โกสินธุ์ ศิริรักษ์. (2564). การวิเคราะห์ Walailak Journal of Science and Technology ที่อยู่ในฐานข้อมูล Scopus ระหว่างปี พ.ศ. 2555–2563: การวิเคราะห์พรรณมิตินิต. *วารสารห้องสมุด สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย*, 65(2), 137–153.
- สุทิพย์ ประทุม และ สรัญญ์ อุเสินยาง. (2565). การยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในยุควิถีชีวิตใหม่. *วารสารลวาศรี*, 6(1), 1–18.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). *รายงานสถานการณ์สังคมไทย*. <https://www.nso.go.th>
- ยุทธนา เจริญรัตน์ และคณะ. (2568). แนวโน้มใหม่ของงานวิจัยด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทย. *วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย*, 18(1), 103–119.
- Agarwal, N. K., Wang, Y., Xu, Y., and Poo, D. C. C. (2016). Factors affecting students' information-seeking intentions: A competency–performance–value model. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 67(4), 1001–1017. <https://doi.org/10.1002/asi.23438>

- Chen, L., and Tang, J. (2023). Financial product innovation in cooperative savings institutions. *Journal of Financial Services Research*, 56(2), 155–170.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., and Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133(1), 285–296.
<https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- International Federation of Library Associations and Institutions. (2022). *IFLA trend report update 2022: Navigating a complex future*. <https://www.ifla.org/files/assets/hq/topics/insights/trend-report-update-2022.pdf>
- Piyathamrongchai, K. (2006). *A dynamic settlement simulation model: Applications to urban growth in Thailand* [Doctoral dissertation, University College London].
- Reeitsu, K. (1996). Introduction: Population migration and urbanization in developing countries. *Developing Economies*, 34(4), 349–369.
- Somdee, K., Siengthai, S., and Swierczek, F. W. (2017). Closing cultural distance: The cultural adaptability in Chinese-related firms in Thailand. *Journal of Asia Business Studies*, 11(2), 229–250.
- Sweileh, W. M. (2020). Bibliometric analysis of scientific publications on “sustainable development goals” with emphasis on “good health and well-being” goal (2015–2019). *Globalization and Health*, 16, Article 1. <https://doi.org/10.1186/s12992-020-00576-1>

-
- Xie, I., Wang, M., and Zhang, Y. (2020). Users and their information needs in digital libraries: A review and future directions. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 71(4), 411–424. <https://doi.org/10.1002/asi.24258>
- Zupic, I., and Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429–472. <https://doi.org/10.1177/1094428114562629>

Authors

Miss Kanyarat Poolperm

Department of Library and Information Science,
Faculty of Faculty of Humanities and Social Science,
Thaksin University University
140 Kanjanavanich Road, Khao Rup Chang Sub-district,
Mueang Songkhla District, Songkhla Province 90000
Tel: 084-393-3373 E-mail: kanyarat.p@tsu.ac.th

Asst. Prof. Dr. Kongkidakorn Boonchuay
Department of Library and Information Science,
Faculty of Faculty of Humanities and Social Science,
Thaksin University University
140 Kanjanavanich Road, Khao Rup Chang Sub-district,
Mueang Songkhla District, Songkhla Province 90000
Tel: 06-4624-1594 E-mail: kongkidakorn@tsu.ac.th